

Aan alle gemeenteraadsleden

Datum	Onderwerp	
28 maart 2018	Bewonersinvloed in uw gemeente	
Contactpersoon	E-mail	Pagina
Wike Wilbrink	W.Wilbrink@eigenhuis.nl	1/3

Geachte heer, mevrouw,

Vorige week is aan een spannende tijd een einde gekomen. Maanden heeft u gewerkt aan een goed resultaat van de gemeenteraadsverkiezingen. Ik wil u graag feliciteren met uw benoeming als gemeenteraadslid.

Bewonersinvloed onderzocht

In aanloop naar de verkiezingen heeft Vereniging Eigen Huis onderzocht hoe onze leden hun gemeente beoordelen als het gaat om de mate waarin zij betrokken worden bij projecten in de leefomgeving¹. Veranderingen in de directe woonomgeving kunnen heel ingrijpend zijn voor omwonenden. Daarom willen zij vanaf het begin op een goede manier geïnformeerd en betrokken worden. Uit het onderzoek waar 17.000 leden aan hebben deelgenomen, blijkt dat bewoners vaak ontevreden zijn over de manier waarop dit gebeurt. Zij geven hun gemeente gemiddeld een 4,4. Dit terwijl gemeenten participatie erg belangrijk zeggen te vinden, getuige partijprogramma's, coalitieakkoorden en beleidsstukken. Vereniging Eigen Huis moet concluderen dat er een behoorlijke kloof bestaat tussen de belevingswereld van het gemeentebestuur en inwoners als het gaat om betrokkenheid bij veranderingen in de woonomgeving.

Invloed op stemkeuze

De projecten waar respondenten mee te maken hebben, zijn onder andere de herinrichting van de openbare ruimte, infrastructurele veranderingen, de bouw van woningen, veranderingen van parkeervoorzieningen en de manier waarop afval ingezameld wordt. Bewonersinvloed was voor deelnemers aan het onderzoek een belangrijk onderwerp in de gemeenteraadsverkiezingen: 80% zei in zijn stemkeuze mee te laten wegen hoe partijen luisteren naar de inwoners. Voor 30% van de respondenten was dit zelfs de doorslaggevende factor.

---

¹ Het hele rapport is te zien op www.eigenhuis.nl/bewonersinvloed.

Datum	Onderwerp	Pagina
28 maart 2018	Bewonersinvloed in uw gemeente	2/3

Grote wil tot samenwerking

Het goede nieuws is dat er een enorme wil is onder bewoners om samen te werken aan projecten in de buurt. 93% van de respondenten wil geïnformeerd worden over de plannen, de basis van bewonersinvloed. 90% wil geraadpleegd worden, 78% wil advies geven en zelfs 65% wil daadwerkelijk actief samenwerken. De bereidheid om samen op te trekken is enorm groot en ligt klaar om benut te worden.

Waarborgen voor bewonersinvloed

In het Participatiehandvest van Vereniging Eigen Huis, dat u bij deze brief vindt, staan zes waarborgen die de positie van bewoners in projecten verankeren. Het zijn minimale eisen voor bewonersinvloed die wat de vereniging betreft wettelijk vastgelegd moeten worden. Daarom heeft de vereniging het Participatiehandvest aangeboden aan de Tweede Kamer in het kader van de discussie over de Omgevingswet. Goede bewonersinvloed betekent overigens niet dat iedereen zijn zin kan krijgen. Wel worden genomen keuzes transparant en uitlegbaar en kunnen daarmee rekenen op meer begrip.

De zes waarborgen van het Participatiehandvest zijn de volgende:

1. Ga vroegtijdig in gesprek met omwonenden.
2. Maak een bewonerseffectrapportage.
3. Zorg voor tijdige, toegankelijke en eerlijke communicatie.
4. Reserveer een budget voor participatie.
5. Behoud als bevoegd gezag de regie.
6. Stel samen met bewoners een voorkeursalternatief op.

Veranker positie van bewoners in coalitieakkoord

Op wettelijke kaders voor participatie hoeft u als gemeentebestuur natuurlijk niet te wachten. Voor uw inwoners is het van belang om te weten hoe u hen betreft bij plannen en welke belofte u hun daarin doet. Bewonersinvloed verdient daarom een plek in het te sluiten coalitieakkoord, zodat bewoners daarop terug kunnen vallen. Vereniging Eigen Huis stuurt het Participatiehandvest aan alle Nederlandse

Datum	Onderwerp	Pagina
28 maart 2018	Bewonersinvloed in uw gemeente	3/3

gemeenteraden met de oproep bewoners op een prettige, eerlijke en doortastende manier te betrekken bij veranderingen in hun leefomgeving.

Ik wens u veel succes toe in uw functie als gemeenteraadslid en hoop op geslaagde en gedragen projecten in uw gemeente.

Met vriendelijke groet,
Vereniging Eigen Huis

Nico Stolwijk
Manager Belangenbehartiging

De burger: tegenstander of bondgenoot?

EEN OPROEP AAN DE POLITIEK

vereniging
eigen huis

sta
sterker

bondgenoot
meedenken
eindeloos
afwenden
aanpakken
fout
tegenstander
betere samenleving
begrip
nervositeit
plezierige manier van
rechtvaardig
FRUSTRATIE
slapeloze nacht
helemaal op uw gemak
fatsoen
nu
buikpijn
woongenot
seriesus
genomen
worden

rechtvaardig
bittere pil
fout meedenken
afwenden
bondgenoot
woongenot buikpijn
tegenstander
fatsoen
niet op uw
gemak begrip frustratie
aanpakken
nervositeit
serieus
genomen
worden
slapeloze nacht
STRAKS
tegenstander eindeloos
betere samenleving

WIE ERGENS TEGEN IS, IS OOK ERGENS VÓÓR

Het is al een breinkraker voor politici, bestuurders en iedereen die via overleg iets wil bereiken: hoe betrek je de burger er bij die overal tegen lijkt te zijn? Maar er is één type burger dat voor nog meer hoofdbreken zorgt: degene die niets meer met de politiek te maken wil hebben. In Frankrijk wordt dan gesproken over de 'het-maakt-me-allemaal-geen-bal-meer-uit-kiezers'. Bij wantrouwen bestaat er nog een relatie. Maar als mensen zich afwenden van de politiek, brokkelt de relatie tussen kiezers en politici af, en dat leidt tot een definitieve breuk.

Daarom is het riskant om de dreiging die uitgaat van onverschilligheid te onderschatten. Wie ergens tegen is, is ook ergens vóór. ('Tegen een AZC voor duizend mensen. Vóór een AZC voor honderd mensen.') Een tegenstander kan daarom altijd nog een bondgenoot worden. Maar wie niets meer van de politiek wil weten, is nergens meer voor te winnen. Wat de reden ook mag zijn, het is een bittere pil voor iedereen die gelooft dat je met elkaar kunt werken aan een betere samenleving.

VANZELFSPREKEND

Gevoel voor wat fair en rechtvaardig is, hebben we allemaal. Daarom moet meedoen vanzelfsprekend worden. Op landelijk niveau, maar zeker ook op lokale schaal. Hoe zorgen we daarvoor? Hoe organiseren we de participatie als er veel op het spel staat?

Als bijvoorbeeld het aanzien of karakter van een woonwijk dreigt te veranderen. Dat kan op allerlei manieren. Door een nieuwe hoogspanningsmast die het uitzicht gaat belemmeren. Door de aanleg van een weg die geluidshinder met zich mee brengt. Of door de bouw van een windmolen die u vanuit het oogpunt van duurzaamheid heel belangrijk vindt, maar die wel een waardedaling van de woning van de burger tot gevolg heeft.

Om zulke veranderingen in goede banen te leiden, zijn regels en afspraken nodig waar je als burger op terug kunt vallen. In de meeste gevallen zijn dat de gangbare regels van fatsoen. Betrek bewoners bij een besluit en doe dat tijdig. Hou rekening met elkaars belangen en neem iedereen serieus. Soms worden zulke uitgangspunten uitgewerkt in een convenant of gedragscode.

Zulke initiatieven zijn toe te juichen maar nog wel te vrijblijvend. In de praktijk zien we dat daarmee de participatie nauwelijks bevorderd wordt en dat de onvrede over de gang van zaken niet wordt weg genomen. Burgers worden dikwijls pas in een laat stadium bij de besluitvorming betrokken waardoor zij hun belangen niet goed kunnen behartigen. Terwijl het intussen wel om hun wijk gaat! Om hun belangen en woongenot! Of om natuurlijke rijkdom (windenergie) waar zij op zijn minst mede-eigenaar van zijn. Daarom is het nodig om de positie van burgers beter te verankeren in de uitwerking van de Omgevingswet.

GEWOONSTE ZAAK

Wij schrijven wetsvoorstellen noch algemene maatregelen van bestuur. Maar in het Participatiehandvest sommen we de punten op waar bij de uitwerking op gelet moet worden. Zodat de burger eventueel een spaak in de wielen kan steken? Eindeloos kan traineren? Nee, hoegenaamd niet!

De ervaring leert juist dat dan de besluitvorming beter en uiteindelijk ook sneller verloopt. Dat de lasten en lusten dan

eerlijker verdeeld worden en dat alle betrokkenen er een goed gevoel aan overhouden, of althans begrip voor hoe het gelopen is. Minister Kamp van Economische Zaken zei het al in een terugblik op de Rijkscoördinatieregeling: burgers moeten eerder betrokken worden bij grote projecten. Dat leidt niet tot vertraging, dat voorkomt dat juist. Met andere woorden: de tegenstander wordt dan een bondgenoot.

Dat is ook wat nodig is om van grote veranderingen, zoals de energietransitie, een succes te maken. Grote operaties slagen alleen als veel burgers eraan mee willen doen. En omdat we daar eerder te laat dan te vroeg aan begonnen zijn, valt er ook geen tijd meer te verliezen.

Vandaar deze oproep aan de politiek. Aan u dus. Nu doet de kans zich voor om de besluitvorming zorgvuldiger en vlotter te maken.

Om het vertrouwen in de (lokale) politiek te vergroten. En om de burgers die zijn afgehaakt, of die de moed al bijna hadden opgegeven, daar weer bij te betrekken. U wilt die kans toch benutten? Veranker daarom de rechten van burgers bij de uitwerking van de Omgevingswet en leg daarmee de basis voor participatie, die niet als corvee maar als de gewoonste zaak van de wereld ervaren wordt.

Participatiehandvest

Bij de uitwerking van de Omgevingswet moet de positie van burgers beter verankerd worden in wet- en regelgeving. Hierna de punten die geregeld moeten worden.

1. Vroegtijdig in gesprek met omwonenden

Een uitnodiging die je niet kunt afslaan, daar begint het mee. Worden bewoners overgehaald om mee te doen? Om mee te denken en mee te praten? Komt er een informatiemarkt met mensen die tekst en uitleg kunnen geven? En/of een speciale website? En/of een Facebookpagina? De vorm kan verschillen, de boodschap niet. Die is: 'Het is uw wijk en uw deelname wordt dan ook zeer op prijs gesteld! Samen met u willen we de kwestie op een plezierige manier aanpakken'.

2. Bewoners effectrapportage

Het is een goede zaak dat bij bouwplannen de gevolgen in kaart worden gebracht in een MER, een milieueffectrapportage. Maar is het dan niet logisch om naast de gevolgen voor de natuur ook die voor de mens te beschrijven in een bewonereffectrapportage? Wat gaan de plannen betekenen voor de bewoners? Hoe worden de lusten en lasten verdeeld? Het gaat om hun wijk.

3. Tijdige, toegankelijke en eerlijke communicatie

De burger heeft al heel veel andere zaken aan zijn hoofd: werk, gezin, relaties etc. Hij is de drukbezette manager van zijn eigen leven. Hou daar dus rekening mee. Bedien hem als zodanig. Met dikke dossiers? Absoluut niet! Alleen behapbare informatie wil hij krijgen, en dan ook nog tijdig en zo mogelijk op één A4-tje.

4. Budget voor participatie

Overleg kost tijd, maar ook geld. Weet de bewoner niet precies wat hij van een technische uiteenzetting moet denken? Heeft hij er zo zijn twijfels bij? Heeft hij een informatieachterstand? Dan moet het hem gemakkelijk worden gemaakt die in te lopen. Dan moet hij bijvoorbeeld deskundigen kunnen inschakelen voor een contraexpertise en daar moet dus budget voor zijn. Duur? Misschien wel, maar lang niet zo duur als een juridisch gevecht rond het beoogde project.

5. De Gemeente of de Provincie (bevoegd gezag) behoudt de regie

Zij blijft verantwoordelijk voor de gang van zaken.

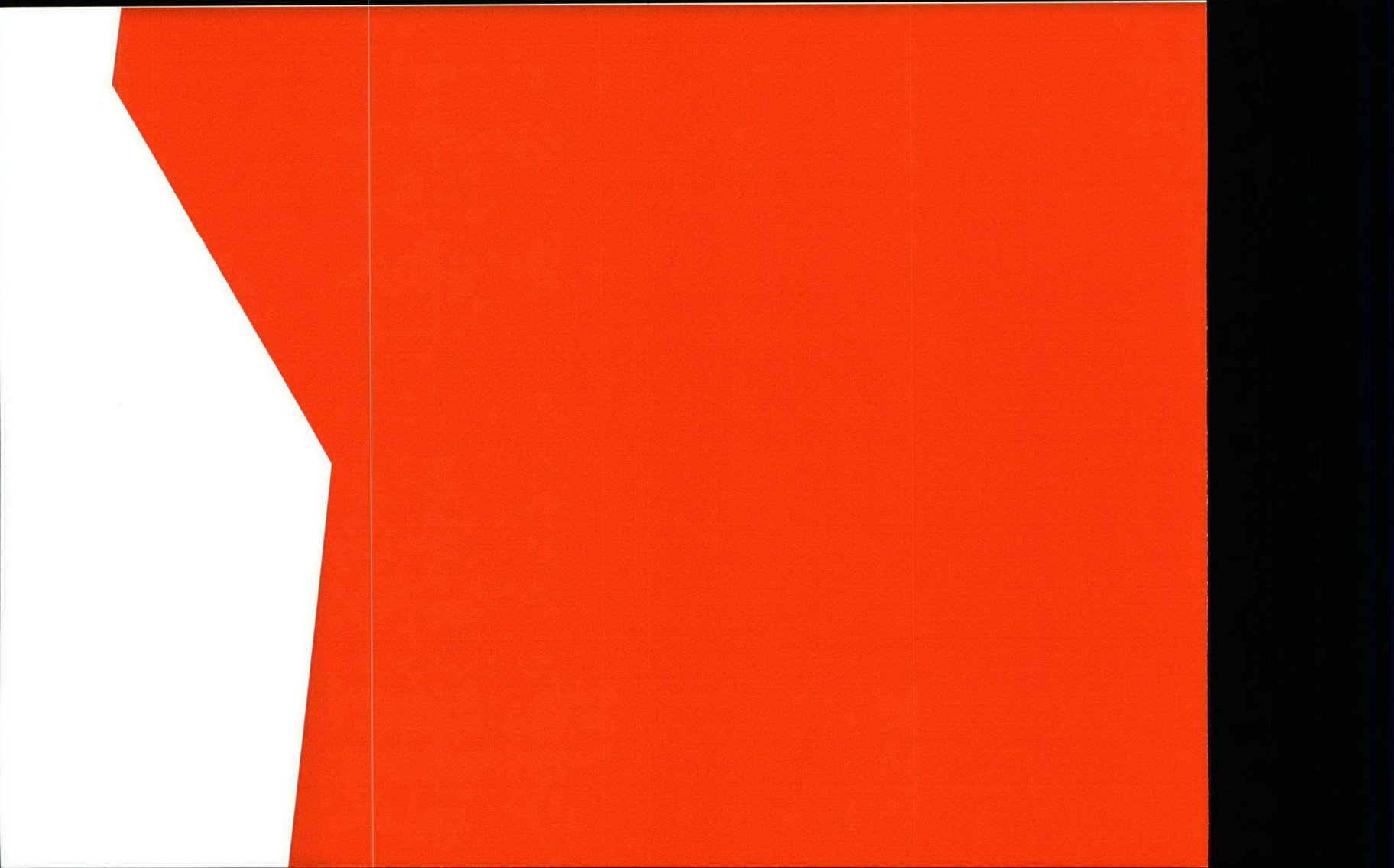
Geen tijd? Geen ervaring? Jammer, maar dan moet
zij maar een onafhankelijke partij daarmee belasten.

6. Voorkeurs- alternatief

Samen met de bewoners worden alle alternatieven gewikt en gewogen. Het bevoegd gezag maakt daarna haar keuze en onderbouwt die op zo'n manier dat iedereen begrijpt hoe die tot stand is gekomen en begrip heeft voor de uitkomst. Wie onevenredig hoge lasten draagt, komt in aanmerking voor een schadevergoeding.

COLOFON

Redactie: Vereniging Eigen Huis en NLVOW

Beeld: Hollandse Hoogte

Art directie en

vormgeving: Bloemendaal in Vorm

Drukwerk: Drukstore

© okt 2017 | Vereniging Eigen Huis

Postbus 735, 3800 AS, Amersfoort | eigenhuis.nl | 033 450 77 50

vereniging
eigen huis

sta
sterker